

оперативних рішень з невідкладних проблем, що виникають перед організацією. Іншими словами, мова йде про використання механізму ситуаційного муніципального управління.

Ситуаційне муніципальне управління – сукупність способів, методів, прийомів управлінського впливу для забезпечення результативного та ефективного функціонування міста, що досягається шляхом використання оточення, ситуації, що склалась, на основі використання спеціального інструментарію муніципального менеджменту з урахуванням особливостей, умов, чинників зовнішнього та внутрішнього середовища і специфіки розвитку певного міста.

В основі інструментарію ситуаційного управління лежить необхідність визначення симптомів, факторів (чинників) та причин виникнення різноманітних ситуацій.

Симптом – це первісний, зовнішній прояв настання проблемних ситуацій. В процесі муніципального менеджменту важливо вчасно помітити симптоми змін у розвитку організації з тим, щоб оперативно відреагувати і застосувати механізм ситуаційного (адаптивного) управління. Симптоми виявляються, зазвичай, в процесі проведення моніторингу економічного та соціального розвитку міста. До них можуть належати зростання рівня безробіття, міграційних потоків, зниження основних показників рівня життя населення, зниження рівня прибутковості муніципальних (комунальних) підприємств, невдоволеність територіальної громади методами та засобами діяльності місцевих органів управління.

Фактор (чинник) виникнення певної ситуації в муніципальному розвитку розглядається як певний елемент чи сукупність елементів макро-, мезо- та мікросередовища, що впливають на стабільність розвитку системи та зумовлює зміни цільової, функціональної, організаційної та інституційної підсистем розвитку міста. Серед чинників ситуаційного впливу розрізняють економічні, соціальні, демографічні, гуманітарні, суспільно-політичні, екологічні та інші чинники.

Причина виникнення ситуацій в розвитку міста – це певна подія, процес, явище, внаслідок якого виникають фактори та симптоми дестабілізації стану. Це глибинні зміни в розвитку соціально-економічної системи міста, які зумовлюють порушення стійкості розвитку системи і детермінуються, по-перше, специфікою розвитку різних типів міських поселень, по-друге, об'єктивно визначеною підвладністю розвитку міста зовнішнім та внутрішнім коливанням та змінам (в т.ч. циклічним, кон'юнктурним, сезонним тощо).

Ситуаційний підхід є визначальним у забезпеченні антикризового управління економічним розвитком міста.

Людмила ФЕДУНЧИК

Тернопільський національний економічний університет

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ РОБОТИ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ

Соціально-економічні перетворення в Україні, демократизація та гуманізація посилили інтерес суспільства до проблеми професійної реалізації особистості, де якість підготовки фахівців, а відтак і професійна діяльність займають особливе місце. Вірний професійний шлях особа може обрати лише тоді, коли володіє певною базою знань про професії, відомостями про види і характерні ознаки трудової діяльності представників окремих професій чи спеціальностей [1, с. 25].

З метою реалізації конституційного права особи на вільний вибір професійної діяльності [2], в Україні налагоджена дієва система професійної орієнтації населення, яку здійснює державна служба зайнятості. Її головним завданням є надання допомоги особистості у повноцінній професійній самореалізації, у досягненні максимальної реалізації власного потенціалу та отриманні відповідної матеріальної винагороди за власну працю.

Окремим напрямком роботи служби зайнятості є професійна орієнтація шкільної молоді, оскільки саме у віці 16-17 років спостерігається об'єднання пізнавальних і професійних інтересів школярів [3].

На території Тернопільської області функції щодо професійної орієнтації школярів покладені на Тернопільський обласний центр зайнятості, який активно співпрацює із іншими

територіальними представництвами державних органів виконавчої влади на основі угод про співпрацю, зокрема з управліннями освіти і науки та у справах сім'ї та молоді Тернопільської обласної державної адміністрації та Тернопільським обласним центром соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді. Аналогічні угоди про співпрацю діють і у 17 базових центрах зайнятості Тернопільської області. В рамках зазначених документів спеціалістами служби зайнятості надається весь спектр профорієнтаційних послуг учнівській молоді. Школярів інформують щодо конкурентоспроможних на ринку праці професій/спеціальностей, здійснюють психодіагностичне обстеження учнів шкіл, з метою визначення їх нахилів та здібностей.

Окрім того, з метою всебічного інформування про стан, реалії та перспективи сучасного ринку праці, особливості професій чи спеціальностей, що користуються на ринку праці, тощо службою зайнятості проводяться заходи не лише з учнями випускних класів, а й з батьками школярів та педагогічними працівниками. До участі у таких зустрічах та семінарах запрошуються роботодавці та представники підприємств області.

Для підвищення ефективності профорієнтаційної роботи з учнями загальноосвітніх шкіл, їх інформування, щодо особливостей ринку праці, переліку актуальних професій та послуг, що надаються службою зайнятості, у загальноосвітніх навчальних закладах області створені кутки профорієнтації, які забезпечені профінформаційними стендами. Працівники служби зайнятості щомісяця поновлюють наявні інформаційні матеріали та «Барометр професій».

У 2012 році в Тернопільській області завершено реалізацію масштабного інноваційного проекту «Профорієнтаційний/мотиваційний термінал», що спрямований на забезпечення інформативності, доступності, мобільності, гнучкості та привабливості профорієнтаційних послуг для учнівської молоді. Такі програмно-апаратні комплекси функціонують у загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладах.

З метою ознайомлення учнів шкіл із особливостями певних професій, виробництва чи технологічним процесом базовими центрами зайнятості проводяться професіографічні екскурсії на підприємства. На базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів організуються та проводяться Дні відкритих дверей, презентації навчальних закладів та інші заходи.

Отже, Тернопільська обласна служба зайнятості здійснює широкомасштабну профорієнтаційну роботу для учнів загальноосвітніх навчальних закладів, яка покликана здійснювати регулювання поточної ситуації на ринку праці і профілактику безробіття, а також реалізовувати превентивні заходи щодо підвищення якості робочої сили на українському ринку праці.

Література

1. *Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2011 р., м. Київ) : у 2 ч. – Ч. 1. / уклад.: Л.М. Капченко, С.О. Тарасюк, Л.Г. Авдєєв та ін. - К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 324 с.*
2. *Конституція України : за станом на 01 лют. 2011 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.*
3. *Психология человека от рождения до смерти / [Реан А. А., Аверин В. А., Дандарова Ж. К. и др.] ; под. ред. А. А. Реан. - [3-е изд.]. – СПб. : «прайм-ЕВРОЗНАК», 2005.-416с.*

Володимир ХОМА

Тернопільський національний економічний університет

ІННОВАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Протягом останніх років на спиртових підприємствах області, як і на аналогічних підприємствах інших регіонів України, спостерігається низка тенденцій, що спричинилися до різкого погіршення господарської діяльності загалом. На теренах Тернопільської області спостерігаються такі аспекти занепаду спиртової галузі: